

DE VOGELS VAN NOORDWIJK IN 1915.

(Vervolg en slot van blz. 393).

W E hadden er den heelen winter al op gehoopt dat we de groote lijster, die hoe langer hoe minder zeldzaam wordt, van 't jaar ook eens in Noordwijk zouden vinden, waar we wisten dat 't vorige jaar een paar had gebroed.

't Liep mee. We vonden vier nesten, waarvan één onbereikbaar was, zoodat daarvan de eieren niet te zien waren. Maar de anderen waren wel te zien, zoo goed zelfs, dat ik op mijn gemak naast 't nest kon gaan zitten en opteekenen, dat ze helblauw waren met mooie, groote, roode of roodbruine vlekken aan 't stompe eind. Ik geloof dat 't de mooiste eieren waren, die ik ooit zag.

En niet roomwit, groenig, bruinig, rossiggrijs of wat ook, maar helblauw als van een zanglijster waren ze.

Men zou licht geneigd zijn te zeggen, dat ik kleurenblind ben of verkeerd kijk; roodborsttapuit, reiger en groote lijster houden er allemaal zoo'n eigenwijze Noordwijksche manier op na, maar ik heb heel goed gekeken en alles altijd, zooveel mogelijk direct, trouw geboekt.

De laatste van die groote lijsters had bovendien nog iets bijzonders; die had niet alleen mooie eieren, maar ook een mooi nest.

Hij woonde in een buurt waar betrekkelijk veel wordt gestroopt en nu was hij blijkbaar op zijn tochten om strootjes in de tweede helft van April wel eens vergeten of weggegooide strikken tegengekomen en had die dan als welkom bouw materiaal voor zijn nest meegenomen.

't Touwtje van den éénen was heel practisch, om een zijtakje van een dikken arm van den berk, waarop 't nest lag, gewonden en 't draad zelf zat door 't nest heen; en van den tweeden strik hing 't touwtje naar beneden en de draad was twee- of driemaal gevlochten door den onderkant van het nest.

't Nest van de tweede lag in een spar, bestond van buiten uit sparrenaalden en de binnenkant was heelemaal bekleed met zulk breed, lang gras, dat een eind verder veel onder een groep sparren groeide en bij gebrek aan licht was doodgegaan. 't Had wel een heel klein beetje van 't snornest uit 't Naardermeer, maar zoo mooi was 't toch nog niet.

Aardig is 't verschil tusschen 't roepen van een oude en een jonge groote lijster, die al een maand of langer 't nest verlaten heeft. Onderscheid in grootte is dan niet te zien, maar de ouden kraken of ratelenforsch, krachtig; de jongen heel zwak, net of ze niet goed durven.

Dan zijn er fazanten, ook gekke dieren. Maken de kippen van dienzelfden jachtopziener een nest in 't bosch, dan krijgen ze heel vaak een paar fazanten-eieren; ik denk dat jachtopzieners wel meer zoo iets ontdekken. Van 't jaar

vond ik er zelfs vier in een eendennest, dat lag in de hooge varens en bevatte verder twaalf eieren van de eend zelf.

Kleine boschduiven, waar ik vorigen winter ook op had gehoopt, zijn bij ons heelemaal niet zoo zeldzaam gebleken, als ik eerst dacht. De eerste vonden mijn twee vrienden, 21 April, met twee eieren, in een hollen boom en door 't nest heen zag je in de diepte onder de takjes van het bovenste een tweede nest, waarin twee eieren, één heel, 't andere kapot en allebei verdroogd.

Misschien had er verleden jaar één gelegen, die om de één of andere reden zijn hebben en houden in de steek had gelaten en nu had deze 't hol dankbaar in beslag genomen. Nummer twee was heel blij, dat hij omstreeks half April zoo'n mooi gat vond, sleepte verheugd takjes en strootjes aan en toen hij daar mee klaar was, kwam er een spreeuwenpaar, dat blijkbaar heeft gedacht: een gemeubileerde bovenwoning te huur, dat zou net mooi zijn voor ons, en een week of wat later zat mevrouw spreeuw heel triomfantelijk te broeden op 't gestolen, bijgewerkte nest.

Twee anderen hadden ieder een konijnhol uitgekozen en zaten daarin zoover naar achteren, dat er geen denken aan was, er bij te komen.

En nu moet ik 't nog even hebben over den sprinkhaanrietzanger.

In aflevering 24 schreef de heer Drijver een stuk over dit „zonderlinge vogeltje”, waarin men o.a. kan lezen, hoe mooi 't nest verborgen ligt.

Nu komt de sprinkhaanrietzanger bij ons niet zeldzaam voor, dus we hadden goeden moed. Eerst leerde ik allerlei nestenzoekers 't geluid van 't dier kennen, dan wisten ze tenminste waar hij zat.

Toen zei ik, waar ze 't nest konden vinden, hoe 't er uitzag, enz. maar veel kwam te voorschijn, sprinkhaanrietzanger bedankte voor de eer.

Eindelijk, 19 Juli, kreeg ik een brief van mijn vriend (ik logeerde in Hattem) misschien had hij eindelijk den sprinkhaanrietzanger gevonden. Hij wist 't niet zeker, maar dacht 't wel.

Ik sprong uit mijn vel van plezier en toen ik thuis kwam, holde ik naar hem toe.

't Was puur toeval geweest; hij had om een paar rijpe bramen te bemachtigen 't bovenstuk van een doorn op zij gebogen en het nest gevonden.

't Lag prachtig verborgen, bovenaan de zeehelling tusschen duindoorn en helm. Wie haalt 't nu ook in zijn hoofd op de zeehelling zijn nest te gaan bouwen.

Als 't dier er op zat, zag het over het stille, blauwe water en ik denk dat geen schildwacht zoo netjes een paar weken lang oplette en zag wat er aan stoom- of zeilschip voorbij ging als dit vogeltje; zeker zonderling.

Jammer dat 't met 't nest zoo treurig is afgeloopen; dat vertel ik hier maar liever niet. En nu nog wat over nesten en eieren in 't algemeen.

Opmerkelijk is 't verschil van tijd bij verschillende vogels tusschen het af zijn van het nest en het leggen van het eerste ei.

Een kwikstaart wachtte er acht dagen mee, een andere ongeveer net zoolang, een heggemus vier, een zanglijster en een leeuwerik vijf en een kneu drie.

Dat was allemaal bij 't eerste broed en vrij vroeg in 't voorjaar. Later in 't jaar gebeurt 't wel, dat 't ei er al in ligt, voor 't nest nog heelemaal af is. Eigenaardig was ook, dat de kwikstaarten veel onrustiger deden zoolang 't nest nog leeg was, dan toen er een ei in lag.

Een gek ding is ook dat bijleggen van eieren, om 't broedsel weer voltallig te krijgen, als men er één of meer wegneemt. Ik weet een geval, waarbij een kwikstaart tot negen keer toe volhield en een waterhoen deed het zeven maal. Broeden ze al, dan denken ze er niet over, maar zijn ze nog aan 't leggen, of willen ze net gaan broeden en men neemt dan weg, dan leggen ze almaar door. Soms wordt die manier door jongens heel gemeen gebruikt, om erg veel eieren te krijgen, trouwens daarvoor probeeren ze alles.

Ik heb wel gezien, dat ze knikkers in de plaats legden voor weggenomen kneueneieren en van 't jaar vond mijn sprinkhaan-rietzanger-vrind een nest met 3 uitgeblazen kneueneieren waarop de vogel zat te broeden. Later ontdekte hij den jongen (of hij hoorde 't van een ander) en die vertelde hem, dat hij zoo den vogel liet doodbroeden (waarom 't dier dood zou gaan, weet ik niet, maar zeker is, dat het wel tot één van de allerlaagste streken mag worden gerekend; ik begrijp ook niet dat 't dier het niet voelt of ziet.)

Is 't wonder, dat de jachtopzieners alles gaan weren, als een troepje van een stuk of vier schooiertjes op een Zondagmorgen drie patrijzennesten, ieder met ongeveer 16 aangestoken of zwaar bebroede eieren mee naar huis neemt voor de varkens.

Komt 't niet voor dat de jongens, omdat ze kwaad zijn dat ze niets „schoons” vinden, elkaar met de vuile eieren van kievit of eend om de ooren gooien of aan 't knikkeren zijn met kwikstaart- of tapuitlegsels?

Eén jongen had half Juni 77 waterhoentjes-eieren, allemaal dit jaar verzameld in de slootjes om zijn vader's land en als dan nog op een Zondag een paar verzamelaartjes uit de stad komen met zakken vol doosjes, fleschjes en watten, dan blijft er heelemaal niets over. Zondag is de kwaadste dag en 't gebeurde wel, dat ik 's Maandagsmorgens naar sommige nesten niet meer omkeek, omdat ik wist dat ze toch waren uitgehaald.

En dan is 't nog 't mooiste dat die verzamelvrinden beweren, dat 't niets geeft, want dat ze uit elk nest toch nooit meer dan één ei nemen en dat er toch meestal één der eieren onbevruucht is en en er dus toch al een jong minder komt.

Maar ze vergeten, dat een uur later twee andere vrinden komen; er ook ieder één uitnemen, zoodat er dan al vier minder zijn.

Heeft de vogel er nu in 't geheel vijf, dan blijft er maar één over en dan denkt òf de jongen, op één ei komt de vogel toch niet terug, dus dat neem ik ook, òf de vogel schrikt zóó, dat hij er niet op terug komt en weg is 't broedsel.

Gelukkig maakt hij dan in veel gevallen een tweede, maar sommige doen dat niet en dat is juist 't gemeene. Pasten de jongens nu nog maar goed op die eieren, maar de dorpsjongens hier hangen ze, aan een draad geregen, naast 't raam of slingeren ze om een spiegel en na enkele weken vallen ze kapot.

En dan hebben de vogels al zooveel tegenspoed. Van 't jaar heb ik nauwkeurig

de gebeurtenissen van elk nest opgeteekend (zoover ik ze wist). Hier volgt een lijst van alles wat we van 't jaar hebben gevonden en wat er mee is gebeurd.

Om het zoo kort mogelijk te maken versta ik onder „vergeven” alle jonge vogels of eieren door de ouders verlaten, zoolang ze in 't nest zijn en ook degenen die dood gaan door storm, regen e.d.; en onder „onbekend” vat ik hier samen alles, waarvan ik niet weet, wat er mee is gebeurd, of doordat ik geen tijd had nog eens naar 't nest toe te gaan, of doordat ik te laat kwam en 't nest leeg vond, zoodat eieren of jongen net zoo goed konden zijn uitgehaald als uitgevlogen.

Onder de eenden waren twee weggeloopene van een boer en één verwilderde, gepaard met een wilde woerd. De jongen van 't tweede broedsel van dit paar (de eerste keer werd hij uitgehaald) hadden kleuren van beide ouders en moeten er heel gek hebben uitgezien.

't Is een heele lijst, maar nu krijgt iedereen meteen eens een overzicht van den vogelstand hier.

In 't geheel zijn dit 366 nesten (de twee koekoeken meegerekend), waarvan 84, dus $\pm 23\%$ zijn uitgevlogen, 103, dus $\pm 28\%$ uitgehaald, 28, dus $\pm 8\%$ vergeven en $\pm \frac{1}{3}\%$ door roofdieren vernield, zoodat dus ruim 40 % als onbekend overblijft.

Met 't oog op de verhoudingen van 't vorige neem ik van die 40 % aan als uitgevlogen ruim 16 %, uitgehaald 13 % en als vergeven 6 %.

Zoodat we dan dus krijgen :

39 %	uitgevlogen	}	samen dus 61 % mislukt.
46 %	uitgehaald		
14 %	vergeven en dus		
1 %	vernield door roofdieren		

Die 46 % uitgehaald en 14 % vergeven bevallen me heelemaal niet; op 1 % vernield door roofdieren heb ik niets tegen; van mijn part was 't 10 %, dan zie je tenminste dat er ook nog roofdiertjes zijn. Doordat er verleden winter zoo weinig sneeuw is geweest, zijn er maar weinig wezels, hermelijnen en bunzings gevangen (men kon ze niet zoo makkelijk speuren) en nu stonden met de sneeuw van deze dagen (21 en 22 Dec.) overal de indrukken van hun voeten in 't duin. 't Is te hopen dat ze er blijven, maar lang zal 't niet duren.

Maar nu die 14 % vergeven.

Voor een deel is dat natuurlijk doordat de vogels 't nest in den steek lieten als we 't bezocht hadden, maar dan komt 't vooral door al die regen, die we hebben gehad. Meermalen vonden we 't nest terug, terwijl eieren of jongen plasten in 't nat; vooral grondbroeders leden er natuurlijk van, maar ook heggemus, kneu e.a. kwamen er soms leelijk af.

In 't begin van dit jaar had ik wel eens, dat de jongen stuk gebeten en bebloed in 't nest lagen, zonder dat dit was gehavend. Ik kon er maar nooit achter komen, wat hiervan de oorzaak mocht zijn, totdat ik eindelijk in Augustus ontdekte, dat in zoo'n geval de jongen waren doodgegaan door 't een of ander en daarna waren aangetast door oorwormen e.d.

Noordwijk a. Zee.

JAN VERWEY.

DE VOGELS VAN NOORDWIJK IN 1915.

411

S O O R T.	Aantal.	Uit- gevlogen.	Uitgehaald.	Vergeven.	Door roof- dieroorzaken vernield.	Onbekend.
Vlaamsche Gaai.....	1	1	—	—	—	—
Groenvink.....	6	3	2	1	—	—
Kneutje.....	76	10	21	12	2	31
Vink.....	2	2	—	—	—	—
Ringmusch.....	2	—	2	—	—	—
Geelgors.....	2	—	1	—	1	—
Leeuwerik.....	27	4	15	2	—	6
Duinpieper.....	1	—	1	—	—	—
Graspieper.....	5	1	1	—	—	3
Kwikstaart.....	10	1	6	—	—	3
Koolmees.....	5	4	—	—	—	1
Pimpeltje.....	1	1	—	—	—	—
Staartmees.....	1	—	—	1	—	—
Klauwieren.....	8	6	2	—	—	—
Vliegenvanger.....	4	1	1	—	—	2
Fitis.....	1	—	—	1	—	—
Spotvogel.....	2	—	1	—	—	1
Grasmusch.....	5	3	2	—	—	—
Tuinfluit.....	15	3	—	—	—	12
Sprinkhaanrietzanger.....	1	—	—	1	—	—
Merel.....	55	10	17	4	1	22
Groote Lijster.....	4	2	2	—	—	—
Zanglijster.....	58	17	16	1	—	24
Gekraagde Roodstaart.....	2	2	—	—	—	—
Tapuit.....	7	4	2	—	—	1
Paapje.....	3	3	—	—	—	—
Roodborsttapuit.....	5	1	4	—	—	—
Heggemusch.....	5	1	1	2	—	1
Winterkoning.....	10	3	2	2	—	2
Koekoek.....	2	—	2	—	—	—
Steenuil.....	1	1	—	—	—	—
Kleine Boschduif.....	1	—	—	—	—	1
Reiger.....	2	1	—	—	—	1
Wilde Eend.....	12	5	2	1	—	4
Waterhoen.....	9	Daar de jongen van al deze dieren 't nest direct na het uitkomen verlaten, is het lastig te zeggen, als men geen schaalresten vindt, of ze goed zijn weggewandeld. Alleen weet ik dat er van de waterhoentjes 3 zijn uitgehaald, van de kievit 6.				
Scholekster.....	3					
Kievit.....	11					
Tureluur.....	1					
Grutto.....	1					
Wulp.....	1					

Boschduif en tortel wegens te algemeen nooit opgeteekend.